

درس هفتم: ارزیابی جهان های اجتماعی (جهان های اجتماعی را چگونه ارزیابی و داوری کنیم)

نگارش:

محمود یعقوبی

دبیر جامعه شناسی شهرستان زیرکوه، استان خراسان جنوبی

«قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی کدام است؟»

۱- چند مورد از اهداف و ارزش های مشترک مردمی که در یک جهان اجتماعی زندگی می کنند را نام ببرید.

مردمی که در یک جهان اجتماعی زندگی می کنند، اهداف و ارزش های مشترکی دارند. اهدافی مانند رفع نیازهای اولیه، زندگی کردن بایکدیگر، آزادی، عدالت، دفاع از مظلومان و...

۲- راهنمای کنش اعضای جهان اجتماعی چیست؟

ارزش ها

۳- چه زمانی ارزش ها، به واقعیت تبدیل می شوند؟

وقتی مردم مطابق ارزش ها عمل کنند، ارزش ها به واقعیت تبدیل می شوند.

۴- اهداف انسان ها به چند نوع تقسیم می شود؟ مثال بزنید.

۱- کوتاه مدت: انجام تکالیف درسی روزانه ۲- میان مدت: قبول شدن و به کلاس بالاتر رفتن ۳- بلندمدت: تبدیل شدن به یک فرد مفید در جامعه و سعادت دنیوی و اخروی

۵- رسیدن به اهداف و تحقق آنها به بستگی دارد.

کنش های انسان

۶- منظور از «آرمان اجتماعی» چیست؟ مثال بزنید.

به مجموعه اهداف و ارزش های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آنها هستند، «آرمان اجتماعی» می گویند. آرمان اجتماعی تصویری از اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و... است. مثلاً آرمان جهان اسلام، توحید است. جامعه ای، آزادی را آرمان خود می بیند و جامعه ای دیگر عدالت را و...

۷- آرمان های اجتماعی در متبلور می شوند.

www.my-dars.ir

ارزش ها

۸- آرمان جهان اسلام چیست؟

توحید

۹- منظور از قلمرو آرمانی جهان اجتماعی چیست؟ مثال بزنید.

ارزش هایی که مردم یک جامعه از آن جانب داری می کنند و رعایت آنها را لازم می دانند، اما در عمل ممکن است برخی از آنها را نادیده بگیرند، قلمرو آرمانی جهان اجتماعی را شکل می دهد.

مثلاً عموماً انسانها خدمت به هموعان خود را خوب و خیانت به دیگران یا قتل نفس را گناهی بزرگ می شمارند. دروغ گویی، رشوه، دزدی را ناروا و رعایت مقررات را پسندیده می دانند. بسیاری از ارزش های یادشده را اغلب افراد جامعه رعایت می کنند و برخی از آنها را بعضی گروهها یا افراد در عمل رعایت نمی کنند.

۱۰- منظور از قلمرو واقعی جهان اجتماعی چیست؟

ارزش هایی که مردم به آن عمل می کنند، قلمرو واقعی جهان اجتماعی را می سازد.

۱۱- مرز قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی بر چه اساسی تغییر می کند؟ توضیح دهید.

قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده اند و مرز آنها بر اساس **عمل مردم** تغییر می کند. هر اندازه مردم مطابق ارزشها عمل کنند، به همان اندازه آرمانها وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی می شوند. اما اگر مردم به ارزش هایی که در قلمرو آرمانی جامعه رعایت آنها را لازم می دانند، عمل نکنند، قلمرو واقعی از آرمانها فاصله می گیرد.

۱۲- چگونه آرمانها وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی می شوند؟

هر اندازه مردم مطابق ارزشها عمل کنند، به همان اندازه آرمانها وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی می شوند.

۱۳- چگونه قلمرو واقعی از آرمانها فاصله می گیرد؟

اگر مردم به ارزش هایی که در قلمرو آرمانی جامعه رعایت آنها را لازم می دانند، عمل نکنند، قلمرو واقعی از آرمانها فاصله می گیرد.

۱۴- برنامه ریزان فرهنگی جامعه، برای تحقق آرمانها و ورود آنهابه قلمرو فرهنگ واقعی فرهنگ چه اقدامی

انجام می دهند؟

برنامه ریزان فرهنگی هر جامعه، همواره تلاش می کنند تا از طریق **تعلیم و تربیت**، زمینه تحقق بیشتر آرمانها و ورود آنها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی را فراهم کنند.

«قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی را چگونه ارزیابی کنیم؟»

۱۵- واقعیت های هر جهان اجتماعی را می توان در بر تو..... آن ارزیابی کرد.

آرمانها

۱۶- در چه صورت فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی کاهش می یابد؟

اگر مردمی مطابق آرمانهای خود عمل کنند، فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش می دهند.

۱۷- در سراسر تاریخ..... از آرمانهای بشری بوده است.

حق و باطل

۱۸- اغلب جهان های اجتماعی، رعایت..... و مقابله با..... را لازم دانسته اند.

حق و باطل

۱۹- از مهمترین آرمانها ارزش های اجتماعی در جهان اسلام چیست؟

در جهان اسلام، **عمل به حق و پرهیز از باطل**، مهم ترین آرمانها و ارزش های اجتماعی هستند. واقعیتها و آرمانهای جهان اجتماعی بر اساس این دو ارزش، به دو نوع حق و باطل تقسیم می شود.

۲۰- منظور از فرهنگ حق چیست؟ مثال بزنید.

بخش هایی از جهان اجتماعی که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، حق است.

عقیده به توحید و ارزش های توحیدی، وفای به عهد، تحمل دیگران و مدارا با کسانی که از شناخت حقیقت محروم مانده اند، حمایت از مستضعفان و مظلومان، دفاع از عدالت و حقوق انسانها و... از جمله عقاید و ارزش های حق اند.

۲۱- منظور از فرهنگ باطل چیست؟ مثال بزنید.

هر بخش از جهان اجتماعی که به لحاظ علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد، باطل است.

ظلم، بی عدالتی، تجاوز به حقوق دیگران، شرک، دنیا پرستی و... از جمله عقاید و ارزش های باطل اند.

۲۲- حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی چگونه شناخته می شود؟ مثال بزنید.

حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی، با **علم** متناسب با همان لایه شناخته می شود. علوم تجربی توان داوری درباره فنون و

روش های اجرایی را دارند. مثلاً درست یا نادرست بودن شیوه مداوای بیماران را می توان با روش های تجربی شناخت.

حق و باطل بودن ارزشها و عقاید کلان درباره انسان و جهان را با روشها و علوم تجربی نمی توان شناخت. علوم مبتنی بر عقل و وحی، دو

ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزشها هستند.

۲۳- دوازدهم مهم برای شناخت عقاید و ارزش ها چیست؟

عقل و وحی

۲۴- کدام جهان های اجتماعی نمی توانند از حق یا باطل بودن عقاید و آرمان ها سخن بگویند؟

جهان های اجتماعی که علم رابه دانش **تجربی محدودی** کنند و عقل و وحی رابه عنوان دوروش علمی، معتبر نمی دانند، نمی توانند از حق یا باطل بودن عقاید و آرمان ها سخن بگویند.

۲۵- از نظر جهان های اجتماعی که علم رابه دانش تجربی محدودی کنند و عقل و وحی رابه عنوان دوروش علمی، معتبر نمی دانند، عقاید و ارزش های اجتماعی چگونه هستند؟

از نظر این جوامع، عقاید و ارزش های اجتماعی، پدیده هایی هستند که صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی پدید می آیند و ماقبل می توانیم بودن یا نبودن این ارزش ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آنها را بشناسیم و برای داوری درباره درست و غلط بودن آنها راهی نداریم.

۲۶- علوم اجتماعی در چه صورت می تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت ها و آرمان های جهان های اجتماعی داوری کند؟

علوم اجتماعی اگر علم رابه معنای تجربی آن محدود نکنند می تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت ها و آرمان های جهان های اجتماعی داوری کند.

«آیا حق و باطل، تابع جهان های اجتماعی اند؟»

۲۷- قرار گرفتن پدیده های اجتماعی در قلمرو آرمانی و واقعی، از لحاظ مکانی و زمانی، در جوامع مختلف چگونه است؟ مثال بزنید.

از لحاظ مکانی:

پدیده ای در یک جهان اجتماعی در قلمرو آرمانی قرار می گیرد و در جهان اجتماعی دیگری در قلمرو واقعی قرار دارد؛ مثلاً امنیت، برای یک کشور آشوب زده، پدیده ای در قلمرو آرمانی و برای یک جامعه بسامان، در قلمرو واقعی است.

از لحاظ زمانی:

در یک جهان اجتماعی نیز، پدیده ای در زمانی، آرمان محسوب می شود و در زمان دیگری لباس واقعیت می پوشد؛ مثلاً استقلال سیاسی در ایران، پیش از انقلاب اسلامی یک آرمان بود که با انقلاب اسلامی به یک واقعیت تبدیل شد.

۲۸- آیا حق و باطل بودن عقاید، ارزش ها، هنجارها و کنش ها بر اساس نوع نگاه جوامع مختلف تعیین می شود؟ خیر، حق و باطل بودن عقاید، ارزش ها، هنجارها و کنش ها، بر اساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی توجهی مردم جهان های اجتماعی مختلف نسبت به آنها تعیین نمی شود.

۲۹- چند مورد از عقاید و ارزش های باطل نام ببرید که باطل بودنشان بانوع مواجهه جوامع مختلف با آنها در گون نمی شود؟

نژادگرایی و برتر دانستن یک قوم یا گروه خاص، استکبار و غلبه بر دیگر جوامع، پول پرستی و شرک؛ از عقاید و ارزش های باطل اند. باطل بودن این عقاید و ارزش ها بانوع مواجهه جوامع مختلف با آنها در گون نمی شود.

۳۰- چند مورد از عقاید و ارزش های حقیقی نام ببرید که حقانیت و درستی آنها با مخالفت و موافقت آدمیان تغییر نمی یابد؟

آزادی انسان ها از همه بندها و موانع راه سعادت آنها، عدالت و ایجاد شرایط مناسب برای رشد و تعالی همه انسان ها، توحید و ربوبیت

خداوند سبحان نسبت به همه مخلوقات، از عقاید و ارزش های حقیقی و درستی هستند که حقانیت و درستی آنها با موافقت و مخالفت آدمیان تغییر نمی یابد.

۳۱- جوامع مختلف، چگونه عقاید و ارزش های حقیقی را به قلمرو آرمانی و واقعی خود وارد می کنند؟

جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش های حقیقی، آنها را به قلمرو آرمانی خود وارد می کنند و اگر هنجارها و اعمال خود را نیز بر اساس این عقاید و ارزش ها سامان دهند، آنها را به قلمرو واقعی وارد نموده اند.

۳۲- جوامع در چه صورت از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی دارند؟

اگر جوامع حقایق را نشناسند، و به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند، از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی دارند.

۳۳- آیا حقایق از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی، ثابت اند؟ توضیح دهید.

حقایق هر چند خود ثابت اند؛ ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییر پذیرند؛ یعنی برای جهان های اجتماعی، امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد؛ همان گونه که امکان خروج از باطل و قبول حق وجود دارد. جهان های اجتماعی می توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آنها، دچار تغییر نمی شود.

نمونه بیاورید..... صفحه ۵۳.....

در جدول زیر، سه نمونه از آرمان های جامعه خود را بنویسید که کمابیش بیرون از قلمرو واقعی یا درون آن قرار گرفته اند.

آرمان ها	
بیرون از قلمرو واقعی	درون قلمرو واقعی
ناپسند بودن اسراف و تبذیر	استکبارستیزی
ساده زیستی	احترام به پدر و مادر
از خود گذشتگی	علم اندوزی

گروه آموزشی عصر

نمونه بیاورید..... صفحه ۵۵..... www.my-dars.ir

سه نمونه از آرمان های حق را که در اغلب یا همه فرهنگ ها حضور دارند نام ببرید.

آرمان حق				
وفای به عهد	راست گویی	خدمت به هموع	عدالت	رعایت حقوق دیگران

شناسایی کنید..... صفحه ۵۸.....

پدیده های باطلی در قلمرو آرمانی و واقعی بعضی جهان های اجتماعی وجود دارد. آیامی توانید مواردی را شناسایی کنید.

ارزش های و هنجارهای باطل	
قلمرو واقعی	قلمرو آرمانی
تکاثر (مال اندوزی)	تکاثر (مال اندوزی)
قبیله گرایی	قبیله گرایی
نژاد پرستی	نژاد پرستی
تفاخر	تفاخر

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir